

REFERAT

DANAK

19.06.2013

Sag 21-06-0001

mta

37. møde i DANAK's sektorudvalg for kalibrering

Tid : Tirsdag den 7. maj 2013 kl. 10.30 - 14.30

Sted : DANAK, Dyregårdsvej 5B, 2740 Skovlunde

Deltagere : Jan Hald (JHA), DFM
Hans Peter Hansen (HPH), H. Lundbeck A/S
Jan Nielsen (JN), Teknologisk Institut
Jesper Busk (JB), FORCE Technology
René Wilche (RW), Exova Metech A/S
Claudi Johansen (CJ) Sikkerhedsstyrelsen
Erik Øhlenschläger (EOE), DANAK
Marianne Tambo Andersen (MTA), DANAK
Jesper Høj (JH), DANAK

Afbud : Jørgen Meinertz (JM), Metrologic ApS
Jan Wrang (JW), Trescal A/S
Kurt Stochholm (KS), Kamstrup A/S

Referent : MTA

Referat tilsendt : Sektorudvalgets medlemmer

Der er ikke udpeget en formand for udvalget, og mødet blev derfor i overensstemmelse med udvalgets regler, ledet af DANAK. EOE fungerede som mødeleder.

1. Fastlæggelse af dagsorden

Forslag til dagsorden var udsendt med mødeindkaldelsen og blev accepteret.

2. Status for medlemmer af udvalget

Siden sidste møde har Eurolab Danmark genudpeget JB og RW som repræsentanter.

3. Godkendelse af referatet fra udvalgets 36. møde den 7. november 2012

Referat fra mødet blev godkendt med de kommentarer, der ses i næste punkt.

DANAK

Dyregårdsvej 5B
2740 Skovlunde

Tlf. 7733 9500

Fax 7733 9501

CVR-nr. 26 89 93 89

danak@danak.dk

www.danak.dk

4. Opfølgning på emner fra udvalgets 36. møde, som ikke er på dagsorden som punkt.

Liste over EURAMET kontaktpersoner.

Det blev bemærket, at humiditet skal benævnes luftfugtighed.

Listen er lige fornylig igen ændret, således, at kontaktperson for længde er Jan Hald, DFM, kontaktperson for kvalitet er Kai Dirscherl, DFM, og kontaktperson for gas er Kurt Rasmussen, FORCE. Listen vil blive ændret og fremsendt til de tekniske assessorer.

Brev til de tekniske assessorer med bilag.

Den nye rapportformular for de tekniske assessorer blev gennemgået og fundet tilfredsstillende.

Der vil være fokus på ledelsessystemer, som styres via forskellige elektroniske systemer, da disse kan volde de tekniske assessorer en del problemer. Det vil også være et emne på akkrediteringsdagen den 13. juni 2013. I EA regie er der forslag om at hvert system udstyres med en brugsanvisning, som den tekniske assessor kan anvende før hvert besøg. Der blev fremhævet muligheden for at udbygge de obligatoriske krydsreferencelister til ISO 17025 ved at indsætte hyperlinks til relevante procedurer i ledelsessystemet. Der er oprettet en liste over laboratorierne forskellige styresystemer, som de ledende assessorer udfylder p.t.

v_{eff} : Der var forslag om, at der i AB11 blev uddybet hvornår, v_{eff} , var relevant, således at det både for kunder som for tekniske assessorer blev klart.

Som nævnt i brevet vil der blive afholdt et TA seminar for de tekniske assessorer inden for kalibrering i 2013.

5. Sager til orientering

5.1. Nationalt

5.1.1. EA evaluering. (Orientering ved JH).

Forløb ved EA evaluering er afsluttet i april måned. Der har været en skærpelse på et punkt ved nye akkrediteringer, hvor der nu skal foreligge en rapport over ledelseevaluering, før der kan tildeles akkreditering.

Næste evaluering er i 2016.

5.1.2. Revision af de nationale akkrediteringsdokumenter:

Akkrediteringsbestemmelser (AB):

AB1 Akkreditering af laboratorier

Ændringerne til AB1 blev gennemgået og der var ingen yderligere kommentarer fra sektorudvalget, da der mest er tale om præciseringer.

Akkrediteringsmeddelelser (AML):

Akkreditering af NMI

Dette er en ny AML, der er oprettet til at støtte de danske laboratorier, som ansøger om at blive optaget i KCDB, og det blev foreslået, at titlen blev ændret til "Accreditation of a Metrology Institute". Det blev bemærket, at der manglede en reference og ellers var der ikke flere kommentarer.

AML vil herefter blive sendt til DANIAMet's medlemmer til kommentering og forventes publiceret før næste møde.

Som et tilknyttet emne blev det nævnt at sporbarhed skal etableres ved NMI, som er optaget i KCDB, hvis der er nogen, jf. ILAC P10. Her er det vigtigt, at kalibreringslaboratorier ved modtagelse af kalibreringscertifikater er opmærksomme på at der er anført CIPM MRA logo og at der er anført en CMC, som ikke er lavere end det, der er anført KCDB. Dette emne vil blive taget med på akkrediteringsdagen, således at laboratorierne er informeret og vil blive taget med som et punkt på den kommende seminar for de tekniske assessor.

Etablering af måleevne (CMC) på højt metrologisk niveau

Dette er en ny AML, der er oprettet for at gøre opmærksom på de omfattende krav, der er til et laboratorium, der ønsker at ansøge om et CMC på højt metrologisk niveau.

Sektorudvalget bedes inden 14 dage komme med eventuelle kommentarer til denne AML, hvorefter den vil blive publiceret. Her blev det også anbefalet, at der anvendes betegnelse metrologisk institut i stedet for nationalt metrologisk institut.

AML 18 Angivelse af akkrediteringsområde

Revision af AML 18, hvor der er uddybet, hvordan måleevneskemaet skal udfyldes ved nogle eksempler. Det blev bemærket, at der mangler et eksempel på fler-dimensionelle parametre, og JW vil blive kontaktet for at få nogle eksempler.

5.1.3. Ny rapportformular

Gennemgået under punkt 4.

5.1.4. Kundefeedback ændring i procedure (Orientering ved JH).

Eurolab har foreslået en mere kontinuerlig procedure for kundefeedback.

DANAK har opstillet et forslag til et sådant, men det vil medføre, at der ikke er anonymitet. Derfor har DANAK fremsendt spørgeskema til kunderne for at klarlægge, om kunderne helst vil deltage i få anonyme kundeundersøgelser eller i kontinuerlige ikke-anonyme kundeundersøgelser.

Resultatet af undersøgelsen forventes færdig til akkrediteringsdagen den 13. juni 2013.

5.1.5. *Angivelse af sporbarhed* (Orientering ved EOE).

En af de observationer, som EA evalueringsteamet påpegede, var manglende angivelse af sporbarhed i certifikater/rapporter. EOE har kontaktet sit tematiske netværk i EA, som bekræftede, at det for år siden blev besluttet, at sporbarheden alene kunne bestå af en listning af anvendt udstyrsnumre. JHA gjorde opmærksom på, at Trevor Thompson, EA, udtalte på seneste EURAMET TC-Q møde, at EA finder, at det er tilstrækkeligt at anføre følgende ”Dette certifikat sikrer sporbarhed til SI enheder”. Der skal altså ikke anføres status og kalibreringssted, men det skal være muligt at finde denne information i laboratoriets registreringer. Ved kommende seminar for de tekniske assessorer på området vil dette også være et punkt.

Sektorudvalget anbefalede, at der bliver en præcisering af dette enten i en akkrediteringsbestemmelse eller i en akkrediteringsmeddelelse, som hjælp til nye laboratorier og de tekniske assessorer. Oplæg til dette dokument vil være emne på næste møde.

5.2. Internationalt

5.2.1. *Orientering om arbejdet i EA og ILAC, bl. a. status på ILAC P10 Sporbarhed.* (Orientering ved EOE).

ILAC P10 er nu blevet mere klar, således at sporbarhed skal opnås ved enten 1) eller 2) og muligheder 3a og 3b må kun overvejes, når 1) og 2) ikke er muligt.

- 1) Kalibrering ved et NMI, som er omfattet af CIPM MRA.
- 2) Kalibrering ved et akkrediteret laboratorium, hvor det akkrediterede organ er omfattet af ILAC ordningen.
- 3a) Kalibrering ved et NMI, som ikke er omfattet af CIPM MRA.
- 3b) Kalibrering ved et laboratorium, som ikke er omfattet af ILAC ordningen.

JHA nævnte at BIPM formelt ikke lever op til kravene i DANAK AB3 afsnit 4.1 (de er **ikke** akkrediteret, og de er **ikke** et nationalt metrologiinstitut). I CIPM MRA'en accepteres dog sporbarhed til BIPM (se dokument CIPM/2009-24), og BIPM har CMC'er i KCDB'en via en særlig indgang.

Efter møde bemærkninger:

JHA: Det kan løses ved, at AB 3 ændres, således at de ydelser fra BIPM, som er med i KCDB'en inkluderes i AB 3.

EOE: Fra P10: ” Note 2: NMIs from Member States participating in the Metre Convention may take traceability directly from measurements made at the BIPM. The KCDB provides an automatic link to the relevant BIPM calibration services (including the range and uncertainty). Individual calibration certificates issued by the BIPM are also listed.”

Punktet tages op igen ved næste møde.

- 5.2.2.** *Status på akkreditering af NMI. (Orientering ved EOE).*
Er behandlet under punkt 5.1.2 under akkrediteringsmeddelelser.

6. Eventuelt, herunder fastlæggelse af næste møde.

6.1. Antal målepunkter (Orientering ved JAH)

Det er sektorudvalgets holdning, at det er principielt muligt at udstede et akkrediteret kalibreringscertifikat på et punkt alene, men det bør ikke forekomme, før kunden er blevet gjort opmærksom på, hvor lidt anvendelsesværdi en sådan kalibrering har. Selv om måleudstyret kun anvendes i et punkt - driftspunktet, så er det altid tilrådeligt at kalibrere i minimum to punkter – et større end driftspunktet og et mindre end driftspunktet. Det vil selvfølgelig være det bedste, hvis også driftspunktet var omfattet af kalibreringen.

Ovenstående er en del af afklaring af kundens behov, som anført i ISO 17025 kapitel 4. Sektorudvalget rejste spørgsmålet, om der ved tilsynsbesøg er nok fokus på kundens behov ved valg af metoder, som er beskrevet i ISO 17025 punkt 5.4. Dette er et muligt emne for seminar for de tekniske assessorer.

Næste møde blev sat til 26. november 2013 kl. 10.30 til kl. 14.30. Mødeindkaldelse er fremsendt.

Det blev aftalt, at alt materiale fremsendes så vidt muligt i pdf format fremover.